

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

7 septemb. st. v.

19 septemb. st. n.

Ese în fiecare duminică

Redacțiunea în

Közép-utca nr. 395.

Nr. 36.

ANUL XXII.

1886.

Pretul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$

de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 2 lei

Forme și fond în cultură.

Educațiunea este cel mai puternic mijloc de influență asupra formării caracterelor.

H. Spencer.

Scrisorile de față este scris pur și simplu în scopul de a desvêli cu tăria convingerii multe cauze din cari provine microbul distrugător al înaintării societății noastre, în scopul ca, recunoscute odată multe din scăderile ce ne taie calea realei progresări, să atragă luarea aminte a altora și după putință să ni se deschidă calea pe care ar fi posibilă tămăduirea bolnăvicioșelor curente ce domnesc adî în societatea noastră.

Nu are să fie critică de princip, ci un rezumat de vederi independente, puse fără șovăiri, fără rezervă, pe hârtie, pentru cei ce au nu numai o putere dezvoltată în judecare, ci și un simț adevărat pentru ridicarea societății noastre.

Nu-i vorbă, discuții se fac și încă în abundență despre starea noastră de cultură, dar ce folos decă acele discuții rămân în cea mai mare parte simple discuții, pretențioase, de ocazie, cu un cuvânt formale și tocmai aci zace o forțe mare greșelă, că adeca la noi mai toate treburile serioase și de o adevărat hotărîtoare însemnătate în procesul dezvoltării noastre, se reduc pe totă estensiunea lor mai numai la forme, la frase, er sîmburele adevărat, fondul veritabil lipsește mai cu deseversire.

În cele mai multe casuri vorbim și scriem despre lucruri serioase, ca să scriem »ceva« sîu că o pornire de interes personal ne împinteneșce a scrie sîu vorbi: sînt inse rare acele casuri cînd luăm condeiul sîu cuvîntul viu, pîtrunși de esistența unui adevăr și de lipsa de a-l da pe față, fie în scopul de a ajunge prin acesta la stîrpirea unui adevăr regretabil sîu la adoptarea unui adevăr trebuitor.

La puține nîmuri se face atîta abus de caracterizarea culturii ca la noi, așă că a vînit vremea de ne-am obicinuit a vedé în fiecare corp însuflețit, îmbrăcat în haine franțuzești și din mișcările căruia transpiră frunđărirea vr'unui manual de savoir-vivre, un om cult, vrednic de imitație, sîu cel puțin vrednic de a spori ceta omenilor de o adevărată cultură.

Cel ce a avut ocaziunea de a petrece o bucată de vreme în școlă, vr'o cîțiva ani la vr'o universitate, acela după obicinuita noastră judecată are să trecă numai decăt de om al științei și așă dela sine se înțelege, că este un om forțe cult.

O copilă care în nevinovăția ei a fost ținută de

părinții sei a mîna o vreme franțuzeșce, nemțeșce, pian și audise de esistența unui Knigge, acea numai decăt multămeșce pe părinții sei în aspirațiile lor, trecînd de forțe instruită și forțe cultă.

Vom cercetă în cele următoare intru cît este sîu nu adevărată acea cultură și intru cît este sîu nu vrednică de a fi mai departe urmață.

Nu avem, căci nu putem avé, plăcere în datorința de a descoperi cauzele mai multor direcții greșite în cultură, ci avem speranța că ni se vor deschide ochii și acesta credința ne-a și făcut să publicăm aceste observări și părerile căștigate din judecarea lor.

Ar fi un lucru, nu obositor, ci de prisos, a face istoricul suferințelor de vîcure cu cari a avut să se lupte poporul românesc și din cari i s'au alcătuit grozavele pedeci peste cari a trebuit să trecă, de a ajuns și la acel grad de cultură, la care se găseșce acum.

Đicem de prisos, pentru că fiecare le cunoșcem sîu mai bine đis trebuie să le cunoșcem.

Luăm starea actuală cum este și mai înainte voim să constatăm adevărul.

Doră nu este mai mare pîcat decăt cel ce-l comitem cînd stăm de judecăm gradul de creșcere, gradul de cultură la care am ajuns.

Zace în firea noastră un spirit de opoziție a tout prix.

Pentru ori ce glas binevoitor, pentru ori ce desvêlire a unui reu esistent, găsim o mulțime de argumente de combatere în filosofia noastră a la maitre Pangloss.

Ne place forțe mult să ne fîlim cu originea noastră latină, de aci ne apucă o mândrie orbitore care ne face să ne vedem noi pe noi în o falsă lumină, ne face să credem că tot lustrul ce-i pe noi este un progres strălucit, în cunoșcințe enciclopedice, de rînd, vedem știința înaltă, în pedantism științific găsim erudiție profundă, în frase bombastice admirăm calibre retorice și ne simțim bine cu aparințele aceste.

Nu-i vorbă, sînt mulți cari recunosc adevărul acesta, dar sînt și mai mulți cari pentru ori ce stare abnormală de lucruri grăbesc — precum amintirăm — cu o mulțime de argumente menite a ne suză și prin urmare — și asta e mai trist, — a susține pe departe o stare de lucruri ce nu ar mai trebui răbdate.

Ni se citeză cu mult patos și cu multă pretinsă erudiție istoria nîmultui nostru, ni se vorbeșce cu multă durere de inimă — momentană sîu aparentă —

despre »paginile negre« ale trecutului nostru, ni se pune apoi în vedere vitregimea impregiurărilor, baștinele deosebitelor sisteme ocârmuitoare etc.

Nu-î vorba, sînt pr  insemnate și lămurite, aceste momente, inse pedecile din trecut și de acum nu ar trebui să ne int r sc  în blajina n str  indulgență ca să nu folosim un cuv nt mai energic dar mai nimerit, ci chiar din contră.

D c  popóre căror le este garantată în scris și aplicată în faptă cea mai deseversit  libertate de dezvoltare își inc rd  neobosite t te puterile minții și ale inimii ca să dea înainte pe căile șciințelor și și a culturii, cu alte cuvinte, d c  popóre absolut libere în desvoltarea lor, nu se moleșesc dela o vreme, nu abuz z  de acele libertăți, ci din contră, fără in-cetare, cu o febrilă stăruință apretiez , se folosesc de t te căile libere: atunci, noi  re, cari ne găsim chiar intr'un raport intors cu al popórelor din ces-tiune, cu c t  putere, cu c t dor, cu c t  sete ar trebui să ne folosim de posibilitatea c t de restrinsă ce ni se dă pentru desvoltarea n str ?

Tochmai din pricina, că greutățile cari ni se opun de impregiurări s nt mari și at t de numeróse, tochmai de acea ar trebui, este cea mai sf nt  datorință a n str , nu să dupl m, ci să inđecim silințele nóstre, să deschidem ochii bine ca limpede să vedem, să nu ne mulțămim cu aparința, cu forma, ci din t te pu-terile ar trebui să stăruim la o valóre adevărată, la un fond real și aci zace caracteristica puterii de vieță a unui popor.

În resumat, pe c t de grea este presiunea — fie ea de ori ce natură — pe at t de puternică ar trebui să se arete reacțiunea n str  pe t r mul șci-inței și culturii și ac sta cu at t mai v rtos, cu c t trebuie să ne convingem odată, că esistența unui popor pe mai departe, numai pe aceste temelii se p te afirma.

Este legitimă dar durerea ce te cuprinde c nd trebuie să te convingi, că afară de vr'o c teva per-cente de escepții, la noi cultura e o fras , în alte casuri un lustru, o spoială, în cele mai bune impregiurări inse, forme alcătuite de o convenție omenesc  cari — pr  adese — infund  ori ce pornire a unei judecăți libere, independente și cărora le đicem bon-ton, s u savoir-vivre.

Întreprinderi sociale, reuniuni, societăți de de-osebite scopuri, t te, aprópe t te veget z .

Le alcătuiesc cu multă insuletire, se raportez  cu multă risipă de frase, de laudă despre isprăvile lor,  r in realitate abia t njese, căci insuletirea inceputului — farmecul noutății — a evaporat, monotonia le-a luat locul și nepăsarea le susține t n-jirea de ađi pe m ne.

Acestea și nenumerate alte efecte triste găsim mai în fiecare din corporațiunile diferite dela noi.

Și ac sta bol  — de un caracter epidemic — derivă dela lipsa n str  de ad nc  pătrundere, dela aparența și nu reala n str  cultură în general, dela greșita direcție ce s'a dat educațiunii nóstre în deosebi.

S ntem  meni și astfel din fire sociabili, doritori de ințelegere între noi, doritori de schimbări de idei cu ajutorul graiului ce vorbim,  r dela gradul socia-bilității nóstre depinde și sporul muncii sociale.

Discursurile cercurilor nóstre mai ridicare se reduc în cele mai dese casuri la banalități de r nd, la curente variate de ură, pism , ing mlare etc. cu un cuv nt la elluxul întregii baterii de porniri ne-infr nate, de slăbiciuni neomenești, căci t te scăderile inșirate mai sus nu pot fi atribuite omului intr'adevăr format s u cult.

(Va urm ).

Aurel C. Popovici.

A sufletului...

Sufletului lacrimi s nt
A mele versuri t te;
Ce curg atunci c nd inima
De doruri nu mai p te.

 r taina lor e un trecut
De visuri prăpădite;
Un v lm șag de suferinți,
N d șduiri p lite.

Când t te-aceste le-am pierdut,
Ce-mi va rem n  mie?
O vieță fără de n teles,
Ș-o inimă pustie.

Lucreția Suciu.

Palatul de cliștar.

— Poveste. —

(Incheiere.)

Când la urmă descue br sca de diamant, jup nesa, sora imp ratului, impetri de spaimă în hotarul pragului, căci tochmai în potriva intrării se sv rcolia o namilă de b laur și-și despica f lcile c t să inghiț  un c lareț

dela cap p n la picior; d'a n picior; d'a n c lere, d'a fi n c rpe ori în zale, inf șindu-l tot în bale; cu cal și cu iatarale.

Limbile aprinse de s nge, vergate cu șuvițe de venin, le viră printre dinți ca niște săgeți p rjolite în foc, le asvirli  în beregată și le inđigea pe nările nasului, scuip nd cl buc de spume care, de cădea la pământ, se inchieg  și se rostogoli  în b be albe de mărgăritar. Și unde mi-ți sb rlia sold ria v psit  ca un curcubeu în t t  incol cirea spinării, chiar un her t u, că dintr'o h rjuitur  ț-ar fi curmat mijlocul și de te-ar fi strins, fie și de glumă, în colacele lui ț-ar fi băgat os în os d'ai fi scos limba d'un cot.

— Ah! muere cu suflet de bărbat, gr  bălaurul, ține-ți îngerii, lii și la minte lungă ca la p le și ce-i ved  să nu te sparii: aide, intră, nu te teme, căci cine ține cheile tainelor, e și mai mare și mai tare dec t mine!

N'apucă bine să-și vie în fire, jup nesa domniță, că o isbi strălucirea camerei de diamant de-i lua ochii cu scilpirile de t te lețele: încotro se întorcea scăpărau sc nteii cari aci se nnecau aci se revărsau insutite și mai aprinse dec t luc ferii.

La t te aceste minuni de frumuseți nu put  să le iee s ma în destul, de gălăgia a mai multor l nțe omenesci, incinse la br u în cătușe și priponite cu belciuge gr se ca pe m n .

În crucea d'alături cu ușa erau trei femei: cea d'int u ar fi fost frumos  de n'ar fi zimb t din doi dinți lați și de n'ar fi mișcat gura necontenit, cleve-tind fără spor și fără șir: cea de-a doua bolboșia ochii sei verđurii sc p r nd sc nteii de m nie mes-tecate intr'o puzderie de fum mohorit: cea de-a treia er  gr s  ca o bute, rumenă, voinică, mulț mit  și d'ai fi lămurit-o bine, ai fi đis că e sor  bună și de tată cu celelalte doue subțiri, costelive și pițig ete.

— Domniță, ce mai ala-bala cu lumea depe t r mul vostru? nu se mai c rt ? nici o ocară? a amortit de vie vai de capul ei!

— Domniță, te-aș face praf și fărâme, decă nu m'aș teme că n'aș mai avé pe cine uri! Ești prima făptură asupra căreia imi resultai chinul din mine d'atâta amar de vreme.

— Domniță, de când v'am părăsit, pare-mi-se că nu mai găsești pui de om fericit.

Așa grăiră rënd pe rënd cele trei surori: și cea dintâi era Zavistia, cea de a doua Pizma, ér cea de a treia Gugumânia.

Sora împératului se înțelese, pentru o clipă, rea ca nici odată, próstă ca un buștean și simți o mândărime de cuvânt în vârful limbei.

Așa trecu ea pe lângă toate patimile omenești, încătușate în cruci, cruci, până în dreptul altor trei cu pèrul din frunte sbîrlit, ciufulit, cu cămele despletite, cari sbierau de se sguduia din temelie închisorile de diamant, cari se mușeau de le țigăni sânsângele cât colo: aceste erau cele trei surori: Mânia, Furia și Nebunia; ér alături de ele sta una neclintită, senină, blajină, dusă gândurilor, cu privirea tilnită, dulce și fără nici un pic de amăgire; ea numai, printre toate, era volnică; din privire socotia, înțelegea, osândia și ertă în aceeași clipă; căci bine se băgă de semă după port și aședare, după frunte și zimbire, că alta nu putea fi decât Înțelepciunea.

De-a dreptul la ea se duse, jupânésă, sora de împérat și-i dădu în genunchi, i sărută mâna dréptă, i-o puse la frunte, apoi i grăi astfel:

— Tu care ești mai frumoasă decât revérsatul diorilor și mai dulce ca laptele strecurat prin faguri de miere, mai blândă ca mielul de trei zile și după stăpèrul a totțiitor, cea mai adâncă la înțeles, bine știi de ce și cine m'a trimis pe acest tărâm: rogu-te dară de-mi povătușește calea și vrerea, ca să pot mângăia zilele și nopțile tulburate ale frate-meu, împératul cu stema ruptă din sóre.

— Spune craiului vitéz, că trecènd pe lângă toate pornirile pătimase, mai mărunte și mai mari, spurcate și cinstite, până la hotarul nebuniei, ai dat de Înțelepciune și că eu aș dori să-l mulțămesc de sa mulțami cu răspunsul meu. Spune-i din parte-mi, că e bătrân, că l'a ajuns zilele și că decă stema îl apésă așa de greu, nici se măreșce nici se micșoréză, ci-l apésă cum atárnă și el de greu pe perina de pe scaunul împératiei: ș-ar face mai cu minte, neavènd copil de parte bărbătescă, să cunune pe fata al cărei pèr s'ar prelăce în inele de aur cu flăcăul care țice în fluier și se învêșce cu cerul și doreșce mai mult decât fie-cine din împératie, căruia pe lângă fată să-i dăruescă și naframa, inelul, paloșul, buzduganul, gonaciul și stema ca să pótă împérați și reshoi în locul seu.

— Așa voi povătuí, din cuvânt în cuvânt: dar, rogu-me, spune-mi mic, ce să fie acele chipuri ce fierb, s'amestacă și mijesc pe păreții de aramă, de argint și de aur?

— Este folos mare să afli și acésta taină ca s'o spuí împératulni cu stema ruptă din sóre, éră el s'o lase moștenire urmașilor sei. Spune-i că de-or scăpa, ș'or năvăli, toate pornirile ce le veđi legate, ș'or copleși norodul, atunci va fi jale și amar de multimea supușilor sei, căci s'or împărți în chipul celor icóne de pe păreți: în sărăcime, negustorime și ciocoime, în goi, îmbuibăți și resfățați. Ér câtă vreme voi sta numai eu singură, volnică de putere, totă suflarea va fi vecinic de o potrivă.

Între aceste i poști întors și voe bună. Dar când domnița urni spre eșire, numai ce se năpustiră asupra ei s'o sórbă și mai multe nu, Furia cu ochii seoși afară din cap, Smintenia cu țipete de juvină selbatecă și Pizma cu scrișneli din dinți și cu pumnii ridicăți în sus. La acea valmă năprasnică de vaete

și blasteme, se clăti încăperea în temelie și grindile se clătiră din locul lor; fumul galbèn și negru de smólă și puciosă ce-l puhiuiau pe nările lor, înroșite de văpăile resuflării, întunecă lumina diamantului.

În acel vuet, ce întrecea cu mult năvala Zmeilor când se bat în capete cu taurii cari țin pe spete stèlpîi pământului, glasul Înțelepciunii se innecă, se sparse și se risipi ca nésipul în luptă cu vijelia; éră sora împératului, perdèndu-și cumpétul, se repeđi pe use afară și de spaimă scăpă cele patru chei, cari zonăiră pe pardosélă, fără s'o deștepte din zăpăcela cumplită în care căduse.

Când se tređi pe tărèmul împératiei, toate ușile i se pecetluiseră în urma sa. Și plânse ce plânse cheile perdute și tot ea își făcu voe bună, gândind cum să mință împératului de-o vini vorba despre chei, căci plecase cu mintea de noue coți și i se scurtase de dece.

III.

Când împératul auđi limba Înțelepciunii, se mlădia la cuvèntul ei și puse de rescóli domnia, în cruciș și'n curmeziș, repeđind veste împératésă din cuibul șuetelui în largul luncetului, neteđișul câmpului, dór d'ailă pe cel ce ar dori mai adânc decât fie-cine, cât să poleiescă cu dorul cosițele unei domnițe d'a sale și să vednicésă scaunul împératiei.

Și mi-a întèlnit, mări în crețul crângurilor venători ce prind epurile de códă, în cremenul munților delii ce rup în doue ursul năprasnic par' c'ar frânge un fușcei de cépă: ș-a dat cu ochii la picurișul izvorului, de năsdràvani, cari adună schinteile din códa licuricilor, de fac vâlvătăi în mieđul nopții și fură mințile zinelor, cât se tolănesc a lene cu ele pe mètasea troscolului. Zedarnice toate au ramas și risipă de pomană. Că unii doriau jeratic de bogăție, alții slavă prăpădul pământului, tinerețe fără bétărănețe, chef vecinic de nun mare și arsură la inimă de ginerică, fără sfersélă, când vede zestre bogată și odor de fată mare: ba alții, mai impelițați, neșciind cu ce iclesug să mai dovedescă, au gonit în prăpastia capului ș-au dorit mierre fierte: cerul cu stelele, raiul cu miremele, diori cu rochi de curcubee și cu ochii de schintee. Înima împératului a ramas tot fără chef. — cosițele împérațitelor tot ca mai nainte.

Pela amurgul serii cercetașii domnií, rupți de obosélă, întèlniră pe malul unei gârle ce șerpuiă cu o pânză de argint viu, printre doue maluri verđi și smalțuite cu flori, un voinic, cu pletele revérsate în pale negre ca corbul pe spetele sale largi, ce țicea, din fluier, de te slăvia, sub mlădițele moi ale unei sălcii pletóse. Oh! ce mândrețe de voinic și de cântec: adormise apele, învóltase florile, vèntul își oprise calea, aromise totă valea. Cum îl vèdură, amortiră locului și ascultară tēcă de pământ aceea migală minunată de șuerături care se'nșiră și desșiră oprind érba din crescut, bidiviii din pascut.

— Ce vrei voinice, grăi ceaușul împératés, pe porunca stăpánirii, spune noue, ce dorești, la ce te-ar trage inima?

— Cinstiți boeri, depe voia dvóstre, vreu să cânt, să trăesc și să mor; și decă aș prelinge dorul inimii, v'aș grăi că aș schimbă

tóte împérațiile,
tóte vitejile
p'un sárut de mândră dulce,
dulce cât să se topescă,
chip de zînă să pâlescă,
și culcată să nu culce
vreji de flori găitánate
și de fluturi legánate!

N'apucă să sfersescă bine cuvintele și se zăriră

cațiva călăreți cari goniau nău și de inghițiau poștile; săgețile nu s'afundă mai repede în zarea depărtării ca gona de voinic; de sub copitele harmăsarilor vijiau petritele 'napoi ca niște glonțe și pe nările nasului repețiau suluri de fum. Cum ajunseră la sălcia flăcăului, se opriră din năvală ca un zid neclintit.

— Stați, dișe unul dintre ei, să-mi luați p'acest flăcău și drept la scaunul împărăției să mi-l duceți.

Că hăr, că mir, bietul băet nu se lasă: »ba că nu merg, ba că n'am furat nimic, păcatele mele n'avu ce face: me rog, vrei nu vrei, ai de-a face cu sutășii crăeșei, trebuie să te pleci.

Când ajunseră la porțile palatului de Cliștar, tot norodul era de față cu mănuchiuri de flori și cu zarvă de veselie. Buciumașii, fluerarii și surlașii resunau alai mare; și cu toții se ploconiau la flăcăendrul cu cămașă neagră și lucie ca păcura; era el căscă ochii și ca suflet smerit, nu-i trăsniă prin cap de ce și cui să fie atata serbătoare.

La scările palatului, împăratul, în podóbele crăeșei, rașinat pe toiagul cu scumpeturi de petrarie, îl așteptă cu inima deschisă și de cum îl zări, i sări în gât, sărutându-l și p'o parte și pe alta.

— Tu ești dorul nevinovat și mare, i grăi împăratul printre barba albă ce i se lungise până la pământ, tu ești alesul Intelpeciunii ș'al meu: hai de-ți veđi odorul de mirésă și împărătesă și loc pe scaunul domniei să iei.

Nu se desmetecise voinicul nostru, ba mai reu se uluise și se tređi dus pe sus în camera cea numa'n policandre și filțuri aurite. Acolo îl așteptă, printre sfātuitorii tronului, jupănesele și coconii lor, fata cea mai mică a împăratului. Și era. Dómne acest trup fraged și subțirel, acest chip cu unde răsuri, incins din creștet până în bărbe de niște coșite ca o betelă de aur, trup și vis turrate într'una, lumină și dragoste, impletite la un loc, încat bietul om ameti ca luat din Iele, palatul cu mulțime cu tot i se inverti sub picioare și nici una nici doue, i dădu în genunchi și-i sărută condurul.

— Scólă, fétul meu, grăi împăratul, étă-ți mirésă pe care o visai sub sălcie, e a ta și împreună cu dēnsa vei împărăți în locul meu. Și voi, sfetnicii credincioși, să-i aduceți naframa, paloșul, buzduganul, stema și gonaciul, că lui i se cuvin pe lângă cea mai frumoasă din fetele mele.

Dară în clipa, când gata era, împăratul cu stema ruptă din sóre, să împreune mână în mână pe noii stăpânitori ai domniei, cerul se întunecă, norii se posomoriră, cutreerând de-a rostogolul pacea văzduhului; vânturile porniră bătae órbă, turburând apele și făcând una cu pământul copacii neclintiți de vécuri întregi: un potop de plóe se sparse din culmea întunecimii și imprăscăia, în ori ce vizuină innemeriă, mulțimea norodului.

Impăratul și cinstita adunare inmărmuriră. Palatul de cliștar se clăti depe tálpi: cutremur din temeiul pământului se lăți; mesele, scaunele și policandrele cădură grămeđi sfărémate pe pardosélă: ómenii abia se mai cumpeniră pe picioare.

Atunci, împăratul, trezit de spaimă și de mánie, strigă vrtójindu-se cătră sora cea mai mare:

— Muere, scurtă la minte, ce e asta? Ce-ai făcut cheile patimilor? Unde ți-ai uitat mințile să-ți fi uitat și ósele, că ne-ai mánecat fripte viéta, pacea și împărăția!

Cel depe urmă cuvânt al lui se innecă într'un vuet năprasnic de cutremur fără căpétai. Giamlăcul și úșile se sguduiră și săriră din țifnile lor; tavanul se crepă drept în doue; și pe úși și pe ferești năpustiră năvală furiosă niște femei despletite, cari vėrsau, pe nări și pe gură, spumă și pară de puciósă.

Scălămbăiate, arse de hainie, răcnind ca fiarele din pustie locuri, când se bat pe șalele hoitului, ele pāliră la pământ cu fruntea în jos pe toți cei de față și peste trupurile lor chinuite întinse danțul patimilor.

Dar, la o nouă sbuciumare, pământul se despica în doue și inghiți Palatul într'o prăpăstie plină cu cătran și smólă ce clocoțiă de fértă ce era.

Numai Mánia, Furia și Nebunía își deschiseră șborul cătră alte plaiuri omeneșei, răpind cu dēnsele tot șirul nemernicilor și la urma urmelor imodată în cōda tuturoră, Prostía, rumenă și voinică, mai mult se tereșce decât sbóră; și merge tot de-a înboulea, dar ce-i pasă, ca ea nu mai e nimene; și dreptul lui Dumneđu vorbind, nici una din celelalte n'a cuibat ca ea mai multe tivgi cu creer.

Dela Vrancea.

Wilhelm Tell.

Studiu literar după drama lui Frideric Schiller.

— Estras din o lucrare mai mare. —

(Urmare.)

V.

Frumosă este scena în care ne înlătoședă Schiller conjurațiunea dela Külli. În gura conjurațiilor pune Schiller niște vorbiri de idei sublime și de o mare maturitate, cari sânt o adevărată proleție a independenței, a libertății și a frățietății popórelor.

— Nu ca să fundăm o confederațiune nouă ne-am adunat noi fraților în acest loc, — începe Staufacher. — ci ca să renoim numai cea străveche. Voi șciti fraților, că deși sântem despărțiți prin acest lac și prin acești munți frumoși și liberi și deși poporul fiecărui canton se ocărmueșce de sine, totuș sântem de un sänge și de un singur ném și am vinit aci din o patrie comună.

Acest pământ în care avem ađi locuință.

Servia odinórá la urși de reședință;

Prin brațe muncitóre deplin l'am curățit.

Străinul, deci aice nimic n'a dăruit.

Chiar puii de bălauri din locuri mlăștinóse

I-am nimicit cu totul din aste vâi muntóse:

Er negura eternă ce munții i-a 'nvélit

De-a noastră diligință cu totul s'a stírpit.

Am spart gigante stânce, le-am tăvãlit la vale

Și astăzi cătătorul ori unde-și află cale. . . !

Acest pământ din vécuri a fost de noi domnit,

Ș-acest popor d'atunca nici când n'a fost robit.

Ș-acum s-avem răbdare ca 'n casa strămoșescă.

Să ne fabrice lanțuri, ba chiar să ne răpescă;

Ș-acest pământ ce-odată fu vatră vitejescă?

Au nu ar fi o mare rușine pentr'o țeră,

Când n'ar puté să decé pe toți străinú-afară?

Dar nu! . . . și tiránia, ea încă-și are margini.

Când sclavul nu mai póte să pórté a ei sarcini. . .

Când jugul il apasă de nu-l póte purtá,

Dreptate nicăire aci nu póte aflá;

Din cer atunci ș-aduce divina lui dreptate.

Eternă ca și cerul ca stelele 'nfocate. . .

. . . Ađi lumea se rentórcé la starea din vechime! . . .

. . . Când lupta între ómeni e cu inversunare

Și 'n urmă ferul, spada, devin hotărítóre,

Femei, copii ș-avere noi trebui s'apérám

Și forța tirániei de-aci s'o alungám.

Noi toți din asta țeră vom liberi a trái,

Ori mórté cu'nfrățire vom toți a suferi. . .

Astfel vorbi Staufacher și vorbele lui erau scóse din sufletul fiecărui conjurat. După serióse sfātuiri viniră cu toții la rezultatul, cumcă drepturile și libertățile

COMEDIȘUL IN SAT.

străvechi nu se pot câștiga în alt chip decât prin forță. Nu voiau să-și însușească nici un lucru străin. »Ce este a împăratului, să rămână a împăratului și acela care are un stăpân, să-și împlinescă toate datorițele față de el.«

Intru aceea dîiorile dimineții încep a se revărsa blînd și dulce peste frunțile acestor bravi patrioți. Aurora părea a privi cu bucurie la acești mari apostoli ai libertății și a prevesti reînvierea libertății popoarelor, zdrobirea lanțurilor grele și nașcerea unei epoce mai fericite pentru omenimea întregă.

Conjurații păreau a fi înțeles prevestirea ce le aducea aurora dimineții, își ieu pelerile cu reverință, o salută cu pietatea ce caracterizează pe Elvețian și o invită de martor le sacral lor legământ, er popa Rösselmann îi invită la următorul jurământ:

- »La lumina Aurorii respirată printre stele,
- »Ce pe noi dintre popore aflătoare 'n juguri grele,
- »Ne salută mai întie. — toți aci căți ne aflăm,
- »Să formăm o ligă nouă și 'n unire să jurăm:
- »Că noi vrem pe vecinicie să fim un popor de frați,
- »De selăvie, tirănie, vrem să fim etern scăpați,
- »Ca strămoși din vechime, ce trăiau tot în unire,
- »Vrem viață 'n libertate ori toți morțe cu 'nfrățire,
- »Până când nutrim credință în puterea cea cerescă,
- »Nu ne temem de nimica, nici de-o forță omenescă.«

Intrégă adunarea repețește acest jurământ cu capul gol și ridi-ând trei degete.

VI.

In scena următoare ne înfătoșează Schiller o piață din Altdorf. Aci demăndase Gessler prefectul, carele insultă în totă forma suferințele și răbdarea bietului popor, a se plantă un stêlp și în vârful aceluia a se acăța o pelerie imperială. Ordonase tot-odată ca locuitorii trecînd pe dinaintea acestui semn de suveranitate imperială, să-și facă reverința salutând acăsta pelerie prin descoperirea capului. Mulți împliniau acest ordin seu din frică seu din dispreț cătră tiran, alții mai bine încungiurau orașul, decât să se umilească intru atăta.

Intru aceea sosește Tell cu pruncuțul seu de mână.

— Uite tată. — ăcece pruncul, — uite colo o pelerie pe vârful stêlpului.

— Ce ne pasă noue de peleria asta? Aid să mergem!

— In numele împăratului și al prefectului te provoc să stai pe loc. — il oprește unul dintre sbirii ce erau sentinela. — ai violat mandatul, n'ai făcut reverință peleriei, trebuie să-mi urmezi în arest.

Intru aceea se adună o mulțime de popor, între cari și Walter Fürst socrul lui Tell. Pecănd poporul înverșunat voiă să libereze pe Tell cu puterea, sosește Gessler carele viniă dela vênătore cu intréga lui suită.

— Tell! — il agrăi Gessler. — disprețuești astfel pe împăratul și pe mine care i țin locul, încăt nu ai voit să cinstesci peleria ce am pus-o ca să probez ascultarea vóstră? Prin acăsta îți manifestezi intențiunile tale rele.

Tell: Iertare Seniore! Nu din dispreț cătră ordinile tale, ci din nebagare de semă am făcut acăsta. De nu aș fi făcut din nebagare de semă, n'aș fi Tell; dar asta nu o să se mai întemple.

Gessler: Tell tu ești un arcaș dibace: se ăcece că tu ajungi ținta la fiecare lovitură.

Copilul Tell: Așă e Seniore, tata nimeresce un măr din arbore la 100 pași.

Gessler: Al teu e copilul?

Tell: Da Seniore!

Gessler: Ai mai mulți copii?

Tell: Am doi Seniore!

Gessler: Și care îți este mai drag?

Tell: Amândoi sînt copiii mei iubiți.

Gessler: E bine Tell! fiind că tu nimeresci mărul la 100 pași, trebuie să-ți probezi dibăcia înaintea mea. Ia-ți arcul, tocmai il ai amănă. Pregătește-te să lovești un măr pus pe capul copilului teu; dar îți sfătuesc să ochești bine și să lovești mărul din odată, că decă nu nimeresci, copilul teu este pierdut.

La acest ordin Tell se tulbură. Totă mândria il părăsește. Toți cei de față erau cuprinși de orore și zguduți până la suflet de acăsta barbarie ne mai pomenită, toți rugau pe prefect să-l ierte. Inse îndesert. Tigru n'are 'ndurare.

Socrul lui Tell cade în genunchi înaintea lui Gessler. Il rógă să-i iee tot ce are, numai să cruțe pe un tată de acăsta probă infricoșată. Dar Gessler nici că il ascultă. Toți erau consternați, singur copilul Walter Tell eră resolut la acăsta probă, încredințat fiind de îndemănarea tatălui seu.

— Moșule! — ăcece copilul. — nu îngenunchiă înaintea acestui om reu. Spune-mi unde să me pun, mie nu-mi e frică. Tata nimeresce paserea în sbor, șeiu că nu va greși să nimerescă inima mea.

Tell tremură... piciorole-i nu-l mai ținneau... vederea i eră întunecată... puterile il părăsiră. Dar Gessler continuă intru a-l amări și mai mult.

— Aide! la lucru! voi a ve învăță a purta arme periculoase și a ve mândri cu dreptul ce-și arógă țărării de a umblă înarmați. Dreptul vostru valcămă pe cel mai mare domn din țeră, căci arma nimenai nu este permisă a o purta decât celui ce domnește. Decă ve bucurați de a purta arc și săgetă, eu me însărcinez a ve arătă ținta.

— Loc, faceți! loc! — strigă Tell desperat și-și încordă arcul. Dar vederea-i eră tulburată și mâna-i tremură. Se opri și arcul i cădu din mână.

— Seniore! iertă-mi asta probă și-ți dau mâna, chiamă-ți sbirii să-mi iee viața!

Gessler: N'am lipsă de viața ta, ci de țintă. Tu ești tare audace, nimica nu te înfrică. Când este de a mântui pe cineva, nu te întimideză nici lacul cu furtunile sale cele mai grozave. Tu manuezi lopata ca și săgeta. Acum mântuitorule care mântuesci pe toți, mântuesce-te pe tine însuși!

Tell după o pauză scote altă săgetă din turbă și o pune după curea. Se face tăcere adăncă... Toți stăteau uimiți, afară de Gessler și Rudenz cari se allau în o dispută infocată pentru Tell...

Săgeta lui Tell sboră și străpunge mărul. Copilul alergă cu densul voios în brațele tatălui seu.

— Ecă tată mărul ce l-a străpuns săgeta ta. Șciam eu că tata nu o să me lovească.

O mișcare de bucurie se făcu între toți cei de față. Dar Tell eră leșinat. Gessler stătea la început incremenit de mănă pentru că nu a eșit invigător după poită, apoi întrebă pe Tell:

— Tu ai ascuns după curea încă o săgetă, am văduț-o. Ce voi ai a face cu ea?

— Seniore, raspunde Tell conșus, — așă este obiceiul vênătorilor.

— Nu Tell! ai avut alt cuget! Spune-mi adevărul franc. Îți promit că viața îți este sigură. Ce voi ai să faci cu săgeta?

— E bine Seniore, decă imi garantezi viața, voi să-ți spun adevărul: Decă imi nimeriam copilul, acăsta săgetă eră menită pentru tine și lili sigur cumcă astădată nu aș fi greșit ținta.

La acestea Gessler se infuriă ca un tigrul.

— E bine Tell, viața ț-am garantat-o, mi-am dat cuvântul cavaleresc, dar voi grigi de tine cât să nu

mai vezi luna și sora și așa să fii scutit de săgeta ta.

Indesert se încercară amicii lui Tell să imblânDESCĂ furia lui Gessler. El ordonă legarea lui Tell, pentru a-l transporta la castelul imperial din Küssnacht, ce se află pe muntele Rigi.

VII.

Scena următoare ce ni-o descrie Schiller este strimțoarea dela Küssnacht. Câțiva vâslăși și câțiva gardiști compuneau întreg personajul unui vas în care era imbarcat Gessler ca să treacă pe Tell la Küssnacht. Tell era aruncat în fundul vasului.

Până pela jumătate lacul a plutit fericește. Atunci începă a suflă un vânt rece și violent dela St. Gothard, care umflă vâslășii, pune lacul în agitațiune mare și produce o furtună înfricoșată. O pocnitură înfiorătoare se auză la fundul vasului amenințându-l cu cufundare. Pericolul era mare și toți erau cuprinși de frică. Nime nu știa nici un sfat, nime nu cuteză a dirige naia.

— Un singur mijloc de scăpare ne mai este ramas. — țise cărmacii.

— Care? — întrebă Gessler.

— Să deslegăm pe Tell

Gessler se învoi. I se luară funiile și Tell începe să conducă naia fericește. În lupta cu valurile și cu furtunile. Tell apropiă vasul de coasta »Altdorfului,« căută o stâncă cunoscută numai de dânsul la picioarele muntelui numit »Axul mare.« Aci ajungând își ia arcul și tulba, se aruncă cu o săritură pe stâncă, împinge vasul cu piciorul în sinul valurilor furioase, apoi se ureă peste colinele și munții din giurul lacului până ce ajunge la o strâmtoare dela Küssnacht pe unde trebuia să treacă Gessler la tot cazul. își prepară arcul spre a săgeta cea mai nobilă fiară și se sui pe culmea unei stânci potrivită pentru pândă.

Gessler scăpase ca prin minune din undele furtunoase și însoțit de mica lui suită plecă după urmele lui Tell, jurând în gură mare, că dacă fugarul nu se va da legat de bună voie, fiecare di de întârziare îl va costa capul nevestei și a copiilor sei.

— Eu sunt stăpân pre blând încă cu acest popor. — țise dânsul ajungând în strâmtoare. — Eu i las pre multă libertate. Încă nu este imblândit așa cum trebuie să fie. Dar ve jur, că acesta are să se schimbe. Voi frânge eu aceste caractere cerbiciose, voi imblândi eu acest spirit insolent, voi da legi și ordini noue, voi . . . dar la aceste ultime cuvinte o săgetă trece șuerand printre arbori și prin inima tiranului.

— Asta e săgeta lui Tell, — esclămă Gessler cadând în sângele seu.

— Tu-ți recunoști vânătorul, nu cercă după altul mai dibace, — i răspunde Tell ivindu-se pe vâful unei stânci. — Colibele sunt liberate și inocința este asigurată de tirania ta. Tu nu vei mai cauză alte stricăciuni acestei țeri. . . . Și cu aceste cuvinte Tell dispăre depe stâncă.

Acosta faptă fu semnalul pentru lupta independenței și a libertății elvețiane.

(Incheierea va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Căntece populare.

— Din Chior. —

XIII.

Să știu că m'as duce 'n rai,
M'as sui în car cu cai;

Inse știu că nu m'oi duce,
Că mi-a plăcut gura dulce.

XIV.

Să me știe codru da.
Cu multe m'ar căpeta;
Codrul să me știe spune.
Cu multe m'ar da la lume;
Și cu bune și cu rele,
Tainele inimii mele.

XV.

Totă-i lele vina ta,
C'a păscut boii erva,
Și viteii otava.

XVI.

Du-me Dâmnă 'n sat cu sora,
C'am o mândră ca o flora;
La murguț i dă ovăș.
Mie gură și scoverdi;
La murguț grașd măturat.
Mie pat imperinat.

XVII.

Superate-s fetele,
C'a trecut chișlegile;
Nu fiți fete superate.
C'or vini și celelalte.

XVIII.

Căți fricoși ie însurați.
Toți ie negri ș-afumați;
D'apoi nevestele lor,
Gândești că le-ai tras pe horn.

XIX.

Socotit-am să me 'nsor.
S'aduc manii ajutor;
Socotit-am să me las.
Să nu-ni fac bai și năcaz.

XX.

Cel ce mărită și 'nsoră.
Nu-l lăsa Dâmnă să moră!
Ci trăescă mult în lume.
Să mi-l vedă ș-al meu bine,
L'un copil tiner ca mine!

XXI.

Săracile dragostile.
Cîripesc ca paserile
Pe sub toate ferestrelle.

XXII.

Spune-mi Dâmnă ce să fac.
Care-mi place eu nu-i plac?
Spune-mi Dâmnă, ce să fie,
Cui plac eu, nu-mi place mie?

XXIII.

Gura de fată spălată
E ca mierea strecurată.
Gura de fată urită
Nice dracu n'o sărută.

I. C. Someșan.

Peșcerea cea nouă dela Măgură.

(In munții Bihorului.)

Domnul redactor al acestei prețuite foi a descris in nr. 38 din 1883 pe scurt locurile mai incântătoare ce a vădut in otarul orașelului montan Băița in Biharia, unde se pôte vedea peșcerea Coșului, in limba poporului, Portale, originea Crișului negru și multe alte, cari tôte sânt frumoșe și ademenitoare, fiind tot atâtea minuni de ale naturii.

La capătul lunii trecute am plecat și eu in societatea dlui I. H. zoolog din Budapesta, ca să studiam însemnătățile pomenite; noi inse nu ne-am îndestulit numai cu atâtea, ci dela »capătul lumii« până unde a fost ajuns dl redactor, am tăiat-o in drepta și după o cale de doue ore ne-am aflat in vârful muntelui »Prișlop«, de unde cu mare trudă și sudore am scoborit pe o costă, care era atât de țepișă, cât privind in vale și-se părea că ești in turn. Scoborirea, pe cât a fost de interesantă, pe atât a fost de periculoasă: acățam cârlige de arbori și așa ținându-ne de mână scoboriam cu incetul, așa că ne inchipuiam a fi pe Glocknerul cel mare.

Încă câteva sărituri și sântem in valea Ședeștelului.

Valea acésta e atât de frumoasă, atât de romantică, cât ai cugeta că natura a voit aci să reverse tot farmecul artei sale.

La pôlele muntelui »Tapu« unde și-are originea, abia e de doi metri lungă. Termurii stâncoși sânt de o înălțime atât de grozavă, cât și se pare, că voesc să asedieze cerul, pe care abia-l veđi ici colo in forma unei stelute.

De asupra acestora se plăcă brađii seculari, cari îți scaldă fruntea cu un vânt lin recoros.

Cursul apei dădea un susur de o melodie incântătoare, isbirea cataractelor, a părăelor laterale, frémetul codrilor și cântecul melodios al paserilor se contopiau in o armonie plină de plăcere.

Tinta noastră a fost să aflăm peșcerea descoperită inainte de asta cu doi ani de dl Alesandru Nagy. Cu tôte că dl I. H. încă a fost atunci pe aci, totuș fiind peșcerea in un loc neumblat și ascuns, numai după ce am scrutat petricelele aduse de părăele laterale, unde allând sfărământurile de stalactite, am plecat in direcțiunea combinată și așa numai decât ștergându-ne fruntea de sudori am putut dice »eureka.«

Acum dară să intrăm in peșcere.

Aci notez, că dl Nagy in opul seu »Biharország« se ocupa numai de o parte a peșcerei, care e mai puțin însemnată, celelalte fiindu-i necunoscute, nici că le aminteșce.

Să ne ocupăm puțin de partea seu ramurile principale.

Portalul e cam de 5 metri larg și 3 metri nalt, nu e imosant, precum nici peșcerea in sine, nu e imosantă, dar e frumoasă, e unică in felul seu, așa că nici pe departe nu se pôte asemăna cu a Meziadului in privința frumșetii și a splendoriei. Bărbați de specialitate au dis, că ceea ce priveșce splendoria și mărimea stalactitelor, n'are păreche in Ungaria.

Indată la inceput intrăm in un foișor unde stalactitele și stalagnitele gigantice neatinsse, pompoșe și frumoșe, te uimesc.

Mergând trei pași, intrăm in un salon. Aci am vădut lumina cu intunecul doue faclii chiar

atâtea lumină dau câtă respândeșce un gândăcel in noptea intunecată.

Dintre multele figuri, prima și cea mai interesantă e aceea, ce ne presintă doue perdele asemenea celor mouseline, crețelele și pliseturile acestora sânt atât de regulate, ca și când ar fi gătite de mână omenescă. Aceste sânt o incrustătură atât de clasică, că-ți vine să le apuci și să le tragi.

In partea stângă se allă camera cu slămină, șolduri și cârnați de cei mai covrigați. Aceste tôte sânt aternate de cerime, așa că la prima vedere și se par a fi puse cu mână.

Tot in partea acésta se allă și un mormânt pompos, numit mormântul lui Mahomed. Mai incolo vedem un ileu și un barost gigantic.

Dacă am sta la fiecare figură, ar trebui să scriem o carte voluminoasă. Să mergem dar mai departe!

Aci dăm peste o altă sală, sala cu columnele. E raritate a vedea in o peșcere atâtea columne, respective stalactite, fiecare ne presintă câte o figură pompoasă.

Aci vedem un cerșitor șgulit, cu o grămadă de copii lângă sine, mai incolo un sphinx, un arab și multe altele, cari sânt tot atâtea minuni ale naturii.

Lângă sala acésta se allă salonul de tron despărțit prin mai multe baricade mari și frumoșe. Să ne inchipuim un fotel așezat pe o esplanadă, de asupra un baldachin și doi gardiști stând de doue părți și atunci ne-am format idee despre tronul din peșcerea dela Măgură, unde pășind pe crustă petrificată grosă de 2—3 cm, și se pare că umblă pe asfalt.

De aci mergem in porticul liliecilor, care e negru de mii și milioane de lilieci; lângă acesta e sala de joc ornată cu policandre și felurite cirade de stalactite.

In capătul acesteia este o capelă uriașă. Aci sânt orgone atât de imosante și atât de fidel imitate de natură, cât îți vine să le apeși cu mână ca să dea ton.

Episcopul cu infula pe cap se apropie către altar. De nu ai vedea cum se formază nentrupt din picuri de apă, nu ai crede că e petrificațiune. Altarul încă e de admirat, precum și lusterul animat d'asupra.

Până aci am vădut ramul prim, adeca partea descoperită de dl Nagy.

Tot in ziua primă, după ce am studiat tôte aceste, ne-am incercat să săpăm după oșe de animale antiluviane ori și de altfel de animale. Nu mult am săpat până ce am dat peste un craniu și câțiva dinți de »ursus spelius.«

Am allat și doue soiuri de insecte, cari până aci se putea găsi numai in peșcerea dela Fenață: »Pholeon leptoderum« (un fel de insectă orbă) și »Titanetus.«

In ziua următoare am mers cu intențiunea de a scruta, că doră vom allă și alte ramuri suterane încă necunoscute. Ocupați de intențiunea acésta, dând in stânga și in dreapta, numai decât am dat peste o hală de tot mică și neînsemnată, unde numai cu mare trudă și osteneală am putut intra; mergând la o distanță cam de 3—4 metri ne allarăm in un loc spațios, unde n'a mai umblat sulfet de om până atunci.

Aci am stat locului uimiți de privelișcea imosantă ce ne oferiau figurile dintre cari unele erau albe ca néua, altele lucii ca argintul, ér altele splendide ca diamantul. Vatra acestui portic lung de 80 pași sēmăna cu ghiata acoperită cu fulgi proșpeți de nea. O privire măiestoasă. Pēna mea e cu mult mai debilă, decât să pōtă descrie așa ceva. Ce am vădut aci, numai a admiră, dar a descrie nu pot.

Inse totuș, ca să-ți poți face idee, bune cetitor,

despre minunile aceste, pe lângă totă debilitatea, me voi încerca a scrie ceva și despre ele.

Aci am vădut o figură petrificată, naltă cam de doi metri, de-asupra căreia stătea un vulture cu aripile lăsate în jos. Petrificațiunea acésta e o imitațiune fidelă până la admirațiune, cât cugeți că-i cioplită de dalta unui Ghiberti.

Lângă acésta e David și Goliat, doue stalactite, pe cari ai tot sta să le privești.

Mai încolo e »Olympul,« de-asupra căruia se vîd statuetele »zeilor,« cari sînt tot atâtea stalactite pompoze și frumoase.

Nunc venio. . . O statuă, a cărei parte superioară e asemenea unui con, suprafața-i de coloré albă amestecată cu rosa; ici colo e atât de lucie, că ți-se pare a fi ornată cu diamante. Incrustațiunile inferioare au forma de rose și de camelii. Acesta e tesaurul cel mai pompos al pescerei.

Un cimiteriu întreg încă am vădut, plin cu morminte și cruci, lângă acesta muntele Calvariei și multe alte pe cari dați-mi voia dle redactor a le descrie cu altă ocaziune mai pe larg.

Mai alu denn de amintit aci mîile de stalactite și stalagnite frumoase albe ca néua încă neatînse.

Impresionați până la emoțiune de cele vădute aci, dădurăm în dreapta, unde am aflat un al treile ram asemenea necunoscut până aci nimenui.

Îndată la început dăm peste o chilie de scaldă cu un basen plin cu apă curată ca cristalul, a cărui margini sînt atât de regulate și frumoase, ca și când ar fi făcute de mâni artistice.

Mai încolo vedem un deluț de rubin, numit astfel, pentru că incrustațiunile ce-l acoper sînt imitațiuni de a rubinului, pe cari privindu-le le admiră mult.

Lângă acesta se află un alt basen, de-asupra acestuia sînt treptat mai multe basenuri tot mai mici, așa că cel de-asupra e de mărimea unui lavor.

În capătul acestui ram este o capelă pompoasă cu altar, orgone, cor și amvon. Tote aceste sînt imitațiuni naturale admirabile, sînt albe lucitoare și în parte de coloré rosa. Privind toate aceste, stai locului uimit și dîci: Domne mare ești. . .

Acésta e o fugitivă și palidă descriere a câtorva minuni din pescerea cea nouă dela Măgură: dîsei a câtorva, de ôră-ce a le descrie toate, precum am dîs, trebuie să scrii volume întregi.

Fie-mi permis în locul acesta a exprima o dorință, care dimpreună cu mine au exprimat-o toți, căți numai au cercetat pescerea acésta.

Fîind hotarul Măgurei, unde se află pescerea, în dominiul episcopesc gr. cat. de Beins, ar fi de dorit ca Ven. Direcțiune a dominiului să se îngrijescă cât mai curînd de închiderea pescerei, căci numai astfel i se pôte asigura viitorul splendid, ce la tot cazul îl va avé.

Mi-ar plăce acum, ca cu o trăsura de pînă să șterg tot ce am scris până aci, căci știu, că n'am fost în stare a redă nici măcar cea mai palidă reflecțiune a grandiosității miraculoase, care strălucie și lumină atât de pompos înaintea ochilor trupei și sufletesci; dar nu o fac acésta, nu, pentru că voesc a atrage atențiunea acelor buni cetitori, cari după cetirea acestor debile șire formându-și ceva concept voesc să-o privească în realitate, și acelora cari nu cruță ostentă pentru tot ce-i frumos interesant, măret și miraculos.

Stimate cetitor! nu pregetă a cerceta acésta raritate de preț neestimaver, care e un adevărat bijou ascuns în sinul munților Bihorului și în case nu numai Ungaria, ci Europa, ba pot dîce, lumea întregă posedă un tesaur »unic« în felul seu.

T. Bulcu.

Scrisori intime.

Sibiu, septembrie 1886.

Scumpa mea amică!

Ț-am fost promis, că îndată ce voi sosi acasă, o să-ți scriu, cum am aflat orașul și ce impresiune a făcut el asupra mea, după ce atîta timp nu l'am vădut.

Nu-ți poți inchipui, scumpa mea, ce suveniruri plăcute mi-au ramas dela țeră. Me gîndesc și acum adese la serile plăcute, când eră luna atît de frumoasă și întreg cerul scîlpiă într'o magică lumină de mulțimea stelelor, ér noi ședeam împreună și priviam la încântătorea panoramă. povestind dulcii suveniruri! Numai doioasa cântare a unui fluer se amestecă din când în când în vorbele noastre. . .

Eră pe aci să me confund în amintirile dela țeră uitînd, că am să-ți descriu impresiunile ce le-am avut când am intrat în oraș. Așa e, viața dela sate mi-a fost foarte plăcută, și par că e o vecinică umbră ce me urmărește.

. Întru în oraș. Casele mari și înalte, sgomotul birgelor, alergarea ômenilor în sus și în jos, toate aceste mi se păreau atît de străine, atît de neobișnuite. Abiă acasă la mine me allai ér bine, dar crede-me scumpo, tot nu așa, ca la voi. Privind pe feréstră, ochii-mi intîmpinau o mulțime de ômeni, între cari și cunoscuți de ai mei. Dîmne! ômenii acéștia nici odată nu se pot aseména cu cei dela țeră. O salutare rece, un bine-ai-vinit nesimțit și apoi ai gătat-o. Cu un cuvînt, nu e ca pela voi. Cu toate că pela sate ômenii sînt mai simpli, ei n'au atâtea considerări, nu se știu prefacé, în toate li se vede sinceritatea și o inimă mai curată.

Mare bucurie am avut vîdînd, că zidirea școlii de fetițe s'a terminat. Și te asigur, scumpa mea, acea e o zidire ca și de care pe sîma unei școlii de fetițe, la noi în Ungaria cel puțin, nu cred să existe. Școla e arangiată cu cele mai moderne mobile și mijloce de învățămînt: intrînd în ea, ți-se pare că te alli într'o școlă de fete din München. Sînt încântată de ea! . . . Dar știu tu dragă, când me gîndesc serios la impregiurările noastre, la crescerea care ar trebui să se deé copilelor noastre conform acestor impregiurări, apoi la conducerea internatului și mai departe, mi s'ar păre că acésta școlă ar fi menită a da mai mult o cultură superioară copilelor, cari au să trăiescă în orașe și să se învîrte tot prin salóne.

Dee Dumneșeu să nu fie numai acésta, seu apoi s'ôrtea poporului nostru să se întorească spre mai bine, într'u atîta, încât visul celor ce au stat în fruntea acestei frumoase idei să se realizeze. . . . Er de nu, să arătăm lumii, că numai edificiul e așa de pompos, floricelele inșe se cresc într'însul astfel, precum o pretind interesele națiunii noastre: să se crescă »inimi românești, economé bune și femei culte.« Căci numai astfel va puté să stee la înălțimea chemării sale școla care se va și deschide dîlele aceste, — în dîsa Românului — »Dee Dîșeu să fie într'un ces bun!

. Uitasem cu totul, că și pela voi la sate chiar acum e timpul mai scump. Incheiu deci și-mi rezerv a-ți scrie cu altă ocaziune mai multe.

A ta amică

Aurora,

Comedișul în sat.

— Veți ilustrațiunea depe pagina 429. —

Un lucru mare s'a întemplat în sat. Pîn' acuma eră liniște acolo, dar de-odată par că toți ș-au perdat sârta, nimene nu mai șede acasă, toți se duc în

curtea birtului, căci acolo s'a ivit minunea care a schimbat de-odată totul în sat.

Minunea aceea eră un comedieș, cum i ȳice poporul, un escamator, s'eu prestidigitator, cum i ȳie domnii cari au apucat să vorbescă o limbă proprie a lor.

De mult n'a fost în satul acesta o astfel de bigănie, a și adunat câtă frunză și erbă, toți voiau să-l vedă și să se mire, cum scote pe dracul din cutie.

Ilustrațiunea din nrl acesta înfășoseză o producțiune a comedieșului.

I. H.

Literatură și arte.

Sciri literare și artistice. *Di G. Bariliu* se află în Budapesta, unde studiază prin bibliotecă; despre rezultatul studiilor sale va raporta Academiei Române. — *Di Iuliu I. Roșca* a publicat la Bucureși primul volum al dramelor sale: acesta conține piesa »Fata dela Cozia.« — *Di Nicolae Bran*, care în anul trecut a studiat la școala de pictură din Budapesta, acuma s'a dus la München, să-și continue acolo studiile începute cu bun succes.

Primul călindar pe 1887. »Noul călindar de casă.« pe anul 1887, a apărut deja în tipografia Alexi. El este de un cuprins bogat (93 pagine afară de anunțuri) cu mai multe ilustrațiuni, între cari în frunte portretul vestitului vânător de urși, badea Nichita Bloșiu. Afară de partea calendaristică »Noul călindar de casă« cuprinde următoarele: Dinaintea Griviței, novelă istorică. Ilustrațiunile noastre. Nu se cade. Nu e pentru cine se găteșce, ci pentru cine se nimeșce, proverb de Th. Alexi. Badea Nichita Bloșiu (biografie.) »M'am înșelat« care s'a publicat întăiu în fcia noastră, și »Moșu Rota« poezii de Th. Alexi. Câteva glume. Călindarul alfabetic. Timbrurile ungare. Poșta ungară. Tarif telegrafic. Însemnarea turgurilor. Poșta, telegraful și timbrele în România. Căile ferate. Prețul unui exemplar 30 cr. v. a.

Acte și documente. Primiram din Iași un volum intitulat: »Sărbarea școlară dela Iași.« cu ocazia împlinirii a cinci-ȳeci de ani dela înființarea învățământului superior în Moldova. Acte și documente. Publicație făcută sub auspiciile dlui ministru de culte și instrucție publică D. A. Sturdza, de dnii A. D. Xenopol profesor de istoria Românilor la universitatea de Iași și C. Erbicean profesor de teologie la seminarul Socola în Iași.

Memoriu. A eșit de sub tipar la Iași și ni s'a trimis »Memoriul corpului didactic din Iași asupra proiectului de lege al instrucțiunii publice« presintat corpurilor legiuătoare în 1/16 ianuarie 1886.

Cărți de școlă. La Sibiu a apărut, din tipografia archidieceșană, următorul manual didactic: »Carte de citire maghiară.« cu o introducere în sintaxa limbii maghiare, pentru școlile secundare, preparandii și pentru privați, de dr. Ioan Crișan și Nicolau Putnok, profesori. Partea II. Prețul 1 fl., legat 1 fl. 15 cr. — În curând va eși edițiunea a treia din »Gramatica română« pentru școlile elementare, anul III și IV, de dl V. Măndrean; carte didactică autorisată de ministerul u. r. de cult și instrucțiune publică și de senatele școlare ale dieceselor Arad și Caransebeș. — Curs practic pentru învățarea fundamentală a limbii maghiare, pentru școlile și privați, de Ioan Mülle, profesor, a apărut în Arad.

Diar nou. »Stăna Brăilei« se numeșce noul organ de publicitate, apărut în orașul cu acelaș nume.

Teatru și musică.

Șciri teatrale. *Dra Agata Bărsescu* va jucă în erna viitoare cu artistul Coquelin, care va da câteva reprezentațiuni franceze în Burg-Theater. — *Tartuffe* s'a jucat româneșce în săptămăna trecută în teatrul Dacia din Bucureși, în beneficiul dnei Mia Teodorescu.

Societatea pentru fond de teatru român. Socoțiile adunării generale din Șomeuta-mare incheiându-se definitiv, se constată următorul rezultat material al acelei adunări: 1, dela membrii s'a încassat cu ocașiunea adunării 280 fl.; 2, din sortirea inelelor oferite de dra Irina Antal, în pausa balului, 63 fl.; 3, vinitul curat al concertului însoțit de reprezentațiune teatrală și al balului 160 fl.; 4, dl Stefan Antal, provisor dominal la contele Károly în Erdöd, un filoromân, neputând luă parte la adunarea din Șomeuta, a trimis cu o scrisore foarte simpatică, 10 fl. Suma totală 513 fl. După ce se va incheiă lista adunării din Bocșa-montană, vom publică și numele membrilor înscriși la Șomeuta.

Teatrul Național din Bucureși. Deschiderea stagiunii s'apropie, dar încă nu s'aude nimica de piesele noue ce direcțiunea vră să reprezinte. Opera se va deschide la 1/13 novembre. Publicăm aici personalul artistic și repertoriul ei complet: Artiștii: Prima donna soprano dramatică Paulina Rossini, prima donna soprano legera Frances Prevost, prima donna mezzo soprano Emma Leonardi, prim tenor dramatic Carlo Pizzorni, prim tenor leger G. Gavrilescu, prim bariton Albino Verdini, bariton brilliant Giabo de Giuli Ugo, prim bas Ettore Marcassa, alt bas D. Teodorescu; comprimarii: Elisa Odiseean, dl Rașian, director de orchestră Enrico Riboldi, măestru de coruri Bianchi. Repertoriul: Aida, Ballo in Maschera, Borgia, Carmen, Don Juan, Ebra, Elisir d'Amore, Dinorah, Ernani, Favorita, Faust, Fra Diavolo, Rigoletto, Trovatore, Ughenoiți, Traviata și attele.

La teatrul „Dacia“ în Bucureși ȳilele aceste se va jucă următorul repertoriu: La 8 septembrie dl și dna Grigore Manolescu vor jucă »Idiotul.« la 9 septembrie, se va jucă în beneficiul dnei Al. Ionescu »Divorçons« a lui Sardou, la 10 septembrie în beneficiul dnei Atena Georgescu, »Doi sergenți« sâmbăta la 13 septembrie, în beneficiul dlui și dnei Notara se va jucă »Constantin Brâncoven«.

Dnii D. Ionescu și S. Mavrodin, cari au dat câteva reprezentațiuni teatrale internaționale în Brașov, au jucat de doue ori și în Săcele cu un succes strălucit. De acolo se duseră la Zemeșci, unde asemenea deteră doue reprezentațiuni: de acolo aveau să mergă la Rășnov, ca să delecteze și publicul din părțile acele. Credem că succesul pretotindine a fost deplin.

Di G. A. Petculescu, directorul singurei noastre trupe ambulante stabile, jucă încă tot la Blas, unde publicul a început să spriginescă cu mai multă căldură stăruințele trupeii sale. Mulți spectatori s'au adunat și din împrejurime.

Lista membrilor societății pentru fond de teatru român înscriși la adunarea din Bocșa-montană în 27 și 28 septembrie 1885: (Urmare.) XIII. Pe lista dnii Ioan Cheveresan din Valea-mare sub 13: Ioan Siercociu 1 fl., Ioan Cheveresan 1 fl., Traila Zsian 1 fl., Simeon Groza 50 cr., George Cheveresan 30 cr., Ioan Zsula 20 cr., George Zeicu 20 cr., Nicolae Mingea 10 cr., Petru Milotinovici 1 fl., Simeon Avram 50 cr., Nicolae Veran 20 cr., Ioan Mindea 20 cr., Nicolae Bancju 30 cr., George Imbre 20 cr., George Mihoiu 20 cr., Pavel Mioc Valea-mare 30 cr., George Ioanovici 5 fl., Elia Crainicescu Duleu 50 cr., Atanasieviciu Valea-naii 2 fl., Iosif Bontila 1 fl., Regina Crainicescu

Duleu 50 cr., Toma Veran Valea-mare 20 cr. Suma listei nr. 13: 16 fl. 40 cr. XIV. Pe lista dlui Ioan Batory din Barbos sub 14: Ioan Batory 5 fl, Gavriela Georgevici 1 fl, Nicolau Popovici 1 fl, Trifon Filip 20 cr., Trif Pau 10 cr., Adolf Klein 20 cr., Iosif Rőzer 40 cr., Mihai Petrovici 1 fl, Constantin Vezoc 20 cr., Trif Despeu Barbos 60 cr., Ioan Crainic Ramna 2 fl., George Florea 1 fl, Achim Despeu 2 fl, Nicolau Stoian Barbos 30 cr. Suma listei nr. 14: 15 fl. XV. Pe lista dlui Ioan Vulcan din Vermeş sub 15: Ioan Vulcan 5 fl, Simeon Nedici 3 fl, Paul Muntean 1 fl, Maria Magheţ Vermeş 1 fl, Georgiu Magheţ 1 fl, Georgiu Popovici 1 fl, Alesandru Balan Sacoşul ung. 1 fl, Ioachim Balan Vişag 1 fl, Bergmann Ernest 2 fl, Wilhelm Frommer 1 fl, Leopold Schwarz 50 cr., Adam Ligedian 60 cr., Petru Mamut 50 cr., Costa Toma 50 cr., Georgiu Ciumuzel 40 cr., Ioan Ligedian 60 cr., Ioan Laticu 1 fl, Nicolae Ginecia 1 fl, Ore-cineva 10 cr., Eclesia gr. cat. din Vermeş 5 fl, Eclesia gr. or. din Vermeş 3 fl. Suma listei nr. 15: 30 fl. 10 cr. (Va urmă.)

C e e n o u ?

Ştiri personale. Dl D. Sturdza, ministrul de culte al României şi dl major Şomănescu adjutant regesc, au salutat la manevrele din Galiţia pe Maj. Sa împăratul şi regăle Austro-Ungariei, în numele regelui României. Cu asta ocaziune dl Sturdza a fost distins cu crucea mare a ordinului Leopold. ér dl Şomănescu cu crucea de mijloc a ordinului Francisc Iosif. — *Dl dr. Georǒge Popovici* a fost numit profesor la institutul teologic din Caransebeş. — *Dl Ladislau Goldis*, absolvent al făcultyi filosofice din Budapesta, a fost numit profesor la institutul pedagogic din Caransebeş. — *Dl Victor Misici*, notar la tribunalul din Lugos, a fost numit subjude r. în Timişora. — *Dl Rudolf Berger*, cunoscutul etnograf, după ce a vizitat portul Galaţi, a plecat la Brăila, unde a vizitat cele mai principale stabilimente industriale şi culturale, precum şi Lacul-Sărat. — *Dl dr. Iuliu Bonciu* a deschis cancelarie advocaţională în Arad. — *Dl dr. Ioan Paul*, profesor la institutul teologic-pedagogic din Caransebeş a dimisionat din postul seu.

Hymen. *Dl A. Stefan Fekete*, architect în dominiul Eszterházy, la 12 septembrie ş-a serbat cununia cu dra Georgina Mişici, fiica dlui Emanuil Mişici jude la tribunalul din Kaposvár. — *Dl Samson Petric*, teolog absolvent al diecesei Caransebeş, ş-a încredinţat de soţie pe dra Ecaterina Treice din Susani, comitatul Caras-Severin.

Şcoala română de fete în Sibiu, înfiinţată de Asociaţiunea transilvană, ş-a deschis la 15 l. c., fiind de faţă un public numeros. Deschiderea ş-a început cu ceremonie bisericescă, protopopii Simeon Popescu şi Ioan Russu stinţiră apa. Apoi, în lipsa presidentului Asociaţiunii, vice-presidentul Iacob Bologa ţinū un discurs de ocaziune şi declară şcoala deschisă. În numele direcţiunii şi al corpului profesoral i-a respuns directorul dr. D. P. Bărcian. În urmă ş-a cetit o scrisore a dlui Timoteiu Cipariu. Cu asta ceremonia ş-a încheiat. Numerul elevelor ş-a urcat peste 60. Încheiam şi noi cu vorbele cu cari dl vice-president Bologa a terminat: „Dumnezeu să ajute!”

Adunare culturală în Sălagiu. La 30 august u. ş-a ţinut în T. Santău adunarea generală Reuniunii femeilor române din Sălagiu: tot atunci ş-a ţinut acolo şi adunarea despărţământului Asociaţiunii transilvane. Amândouă au reuşit bine, dar despre succes numai acumani se raportează. După adunare ş-a ţinut bal, în care fiecare vro 60 de părechi. Dar localul, o şură nepodită, ba nici bătuică bine, n'a corespuns. Acesta inse totuş nu împedecă tinerimea d'a-şi petrece cu

veselie. Balul a fost însoţit de tombola, pentru care dame şi domni contribuירă obiecte. Din lista lungă, ce ne stă la dispoziţiune, étă câteva nume: dómnele Ana Filip din Tăşnad, Ana Biltiu şi Gizela Drumariu Baia-mare, Ludovica Borgovan Gherla, Eufemia Stefanica-Duma Beinş, Maria Cosma n. Dragoş Supurul-de-sus, Emilia Osian n. Gall, Camila Dragomir Zălau, Teresia Cosmuţa Coaş, Iuliana Cosmuţa Sanislău, Cornelia Marcuş Hodiş. Elisabeta Roman Vima-mare şi domnişorele Veturia Lazar din Sanislau. Eleonora Dragoş Mădăras, surorile Bandici Pişcolt, Stefania Pop Banişor, Maria Lobonţ Silvas, Lucreţia Szilágyi Tirém, Cornelia Szabó Supurul-de-jos, Laura Pop Dorolt, Victoria Pap Ortelec, Eugenia Nichita Zălau, Maria Mica Şom.-Ódorhei, Ana Giţu Henda-mare, Regina Iuga C.-Mănăştur, Paulina Pop şi Rosalia Muresan Baia-mare, Florica Leşian Beinş, Teresia Christe T. Sarvad, Ana Călugăr T. Santău. Veturia Pocola Bocşa-română în Sălagiu. Ecaterina Aciu Vărsolt. Viitorea adunare se va ţine în comuna românească Bucium.

Societăţi de lectură. *La Beinş* Societatea de lectură a tinerimei studiöse ş-a constituit, sub conducerea dlui profesor Ioan Clintoc, în 12 septembrie, astfel: notar al şedinţelor Ioan Lupulescu stud. în cl. VIII, notar al corespundinţelor Arcadiu Crésnic stud. cl. VIII, secretar Octaviu Putici stud. cl. VIII, bibliotecar Nicolae Popovici stud. cl. VII, arhivar Teodor Popescu stud. cl. VII, casar Ignatiu Szabó stud. cl. VII, controlor Ioan Nistor stud. cl. VIII, vice-notar Alesandru Vaşadi stud. cl. VIII. — *La Blas* Societatea de lectură a tinerimei gimnasiale ş-a constituit aşă: preşedinte dl prof. Aron Deac, vice-preşedinte Septimiu Dariu stud. cl. VIII, redactor la foia Societăţii „Filomela” Petru Marin stud. cl. VIII, bibliotecar Ioan Radu stud. cl. VIII, notar al corespundinţelor Ioan Căndea stud. cl. VIII, vice-bibliotecar Elic Dăian stud. cl. VII şi casar Liviu Tilea stud. cl. VII.

Monumentul lui badea Nichita Bloşiu. „Gzette Transilvaniei” primeşce din Reghinul-Sasese aceste şire: „Crucea în formă de monument a repositului badea Nichita Bloşiu ş-a lucrat în Mureş-Oşorhei pe spesele Alteţei Sale prinţului de coronă Rudolf şi acuma se află gata. Când A. S. va sosi în Gurghuu, spre a face vânătoarea indatinată, după cum se vorbeşce pe aci, se va aduce din Mureş-Oşorhei şi apoi în prezenţa A. Sale şi a demnitarilor, cari se vor afla la vânătoare, cu o ceremonie frumoşă se va ridică la mormântul marelui vânător şi brav opincar român Nichita Bloşiu, reposit în 9 maiu 1886. Când ve scriu aceste, imi aduc aminte de îngropăciunea vânătorului, unde stă scris: »Nun ruhen alle Wälder, ş a. (Acum odihnesc toate pădurile.)

Principesa Elena Cuza la Sinania. Abăm din „Românul” că principesa Cuza a fost primită vineri la castelul Peleş de regele şi regina. La gara Sinania, dsora Maioreşcu a luat pe principesa într-una din trăsurile curţii şi a condus-o la castel pe peronul căruia regele a întâmpinat pe principesa Cuza. În timpul vizitei şi dejunului, Majestăţile Lor au fost de o amabilitate rară. La plecare, principesa Elena Cuza a eşprimat în termeni călduroşi Majestăţilor Lor graţitudinea de care fusese pătunsă în faţa acestei atecţuöse şi binevoitoare primiri. Principesa Cuza a plecat la Buginosa.

Toalete de nuntă. Romanul publică o corespundinţă din Franzenbad despre căsătoria dlui George Rosetti Solescu cu dra Olga Giers, despre care raportarăm şi noi în nr. trecut. Etă descrierea toaletelor: Tincra dómna Olga Rosetti Solescu purtă o rochie de mătăşă albă, de-o simplitate şi de un bun gust admirabil: flori de lămăiţă îmbodobia rochia, dinainte şi vëlul în stulle. Nici un juvaer, cum de

altmireli nimene nu avea. Dna Rosetti Solescu purtă în umăr cifra imperială M. d'asupra corôna imperială; fusese dşóra de onóre a M. S. Maria Alexandrovna. Dna de Giers purtă de asemenea cifra imperială şi cordonul Sfânta-Caterina.

Adunări invetătoreşci. *La Bocşa-română* adunarea invetătorilor din diecesa Caransebeş, la 4, 5 şi 6 septembrie, a reuşit pré bine, sub presiul vicepreşedintelui Martin Tap. Intéiu s'a ţinut liturghie, pontificând părintele protopop al Oraviţei Andrei Ghidiu, carele apoi după deschiderea adunării a salutat pe óspeţi prin cuvinte bine simţite. Primul notar al reuniunii, dl Ioan Marcu a cetit apoi raportul comitetului, din care se vedú că fondul s'a urcat aprópe la 10.000 fl. din cari s'au plătit 4000 fl. Bibliotecarul Albu a raportat că şi biblioteca s'a sporit frumosel. După miédădi şi în şedinţele din zilele următóre s'au ţinut mai multe disertaţiuni şi prelegeri practice. A fost şi un banchet şi 'n sfêrşit s'a ţinut un concert, după programa ce publicarăm, apoi un bal frumos, la care luă parte multă lume din inteliginţă şi din popor. — Reuniunea invetătorilor români gr. or. din districtul Sighişóra va ţine adunarea sa generală în comuna Bertan la 12, 13 şi 14 octombrie n. sub presiul părintelui administrator protopopesc Dimitrie Moldovan: cu asta ocaziune invetătorii D. Stuchirean, A. Stoicovici, I. Florea, I. Muntean vor ţine disertaţiuni şi prelegeri.

În Bulgaria e mare confuziune. Sobrania, adeca adunarea ţerii, s'a deschis în 11 l. e. Discursul de deschidere, cetit de Stambulov, relatând cauzele pentru cari a abdicat principele Alesandru, spuse că în curenţ se va convocă sobrania cea mare, pentru ca tronul să nu stea vacant îndelung. Inse nu se şcie, decă acesta se va puté realisa. Se dice, că Rusia a declarat, că alegerea numai atunci se va puté face, când liniştea va domni cu deseversire în Bulgaria. Candidaţi sânt mulţi, între aceştia e şi principele Alesandru, care are partidă mare. Înainte d'a se alege biuroul sobraniei, s'a sculat un deputat ş-a đis: »Primul nostru cuget să fie la principele absent!« Sobrania s'a ridicat şi a strigat: »Să trăsescă principele!« S'a scris şi aceea, că regele Carol se va numi Domn al Bulgariei, dar şcirea acesta s'a deminţit. Se dice, că Rusia ar vré pe principele Waldemar de Danemarca, fratele împărătesei ruseşci, carele este bine vedut şi 'n Englitera.

Regină-recrut. Regina Belgiei, Maria Enrieta, se întorcea luna trecută dela reşedinţa sa de véră, Ostenda, în capitală. Ajunsă acolo, i se comunică că cumnata sa, nenorocita ex-impărătesa Carlota, doreşce foarte mult s'o vedă. Regina ordonă îndată să-i inhamă părechea de cai mici pe cari obicinuesce a-i mâná însaş, la mica sa trăsură deschisă şi plecá singură pentru Tervueren. Pe drum fu surprinsă de o plóe torenţială, dar aflându-se aprópe de casarma gardelor, luă o grabnică hotărâre şi, intrând cu trăsura sa în curtea casarmei, cerú gardilor un scurt adăpost pentru sine şi pentru caii sei. După trecerea d'un quart de órá, oficerii oferiră Maj. Sale un lunch (gustare) improvisat compus de felurite mezelicuri câte se putea procurá în pripă. Regina inse refusă, dicénd: »un recrut intrat abia de astădi trebuie să se mulţămescă cu menagiul ordinar. Apoi mănacă cu mare poftă o supă de varză şi o bucată de carne de vacă. După încetarea plóei regina plecá, mulţămind oficerilor pentru ospitaliera lor primire, adaugând că speră a le oferí peste puţin o revindecare pentru minunata gustare.

Necrolog. *Radu Radovici*, comerciant şi cetăţan în Braşov, a încetat din viaţă acolo la 8 septembrie, în etate de 76 ani.

Sciri scurte. *Cholera* s'a ivit şi 'n Budapesta, încă la 7 l. e., dl dr. Victor Babeş a constatat acesta; dar încă nu s'a respândit tare şi se speră că nici nu se va mări, căci d'o parte s'au luat măsuri energice de apărare, de alta şi căldurile au încetat. — *La Lipova* se va arangia în 8/20 septembrie un bal în folosul corului vocal în otelul »Archiducele Iosif.« — *La Cugier* în Ardél se va ţine în 20 sept. n. o petrecere socială cu dans în folosul bibliotecii populare care se va infiinţa acolo.

Ghicitóre numerică.

De Ida Benedec.

- 37, 9, 19, 7, 3, 11, 17, un nume femeiesc.
 16, 7, 6, 13, 4, 26, 15, 7, părintele tuturor.
 24, 25, 36, 37, 38, 33, 35, un fisic renumit.
 38, 5, 4, 34, 32, 33, 16, 14, 7, un nume bărbătesc.
 30, 8, 38, 13, 34, 35, 36, 37, 23, 13, 42, 12, un principat în Europa.
 24, 25, 34, 38, 27, 40, 39, o scăldătóre în Germania.
 1, 2, 3, un metal.
 5, 7, 18, 14, 9, 28, 11, 29, un nume femeesc.
 5, 7, 13, 1, o martoră indiscretă a multor inimi infocate.
 37, 4, 8, 16, 35, un compônist italian renumit.
 20, 21, 22, fără acesta móra e ca omul fără cap.
 6, 2, 31, 41, 10, un riu în Transilvania.
 1-42 Redactorele unui diar românesc de dincoce de Carpaţi, precum şi diarul ce redacteză.
 Terminul de deslegare e 30 septembrie. Ca totdeuna şi de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghicitórei de şac din nr. 19:

Şi d'acuma în iubire,
 Vom trăi nedespărţiţi;
 Şi trecénd la nemurire,
 Vom fi cei mai fericiţi.

Georgescu.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele şi domnişórele: Emilia Anderco n. Roman, Emilia Onciu n. Ciavoşchi, Ana Ceontea n. Baranyi, Elena de Orbonaş, Sidonia Maior, Alma Maior, Stefania Pop, Lucreţia Horşia, Elena Petricas, Margareta Vlas, Iuliana Ursu, Margareta Dimboiu, Victoria Mircea, Maria Silvia Danila, Veronica Istfay, Ioselina Popescu, Maria Crişan, Nina Pop şi dela dnii I. Damian, Ant. Băliban, Nic. Corcheş.

Premiul a fost dobândit de dra Lucreţia Horşia în Bia-maghiară.

Călindarul săptămânei.

Ziua sêpt.	Călindarul vechiu		Călind nou	
	Dum. maint.	Înălţ. S. Cruci, gl. 5, stt. 3.		
Duminecă	7	Muc. Sozont	19	Ianuarie
Luni	8	(f) Naşc. Născ. de Dđeu	20	Eustachie
Mărţi	9	† PP. Ioach, şi Ana	21	Mateiu
Mercuri	10	Muceniţa Minodora	22	Mauriciu
Joi	11	Cuv. Teodora	23	Tecla
Vineri	12	Muc. Trofim	24	Gerhard
Sâmbătă	13	Muc. Eustatie	25	Eleofas

Proprietar, redactor respundător şi editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tiparul lui Otto Húgel în Oradea-mare.